

Wmo, maar dan anders

24 mei 2005. Het gemeentehuis heeft witte muren, een keurig kiezelpad als oprit, en een receptioniste die je ontvangt met een vriendelijke glimlach. Het is de zomer van 2005 en dit is mijn eerste kennismaking. Per 1 januari 2006 zal deze gemeente samen met vier andere gemeenten opgaan in een nieuwe gemeente. We zijn gevraagd om hen te adviseren en te ondersteunen bij 'een brede implementatie' van de Wmo. Als projectleider Wmo zal ik verschillende mensen - ambtenaren, sectorhoofden, wethouders, Collegeleden en Raadsleden - adviseren, coachen en begeleiden. De opdracht is hen te ondersteunen bij visieontwikkeling en bij de ontwikkeling van de gemeentelijke regierol.

In een eerste gesprek met het hoofd van de sector maatschappelijke ondersteuning en zijn ambtenaar, vertellen ze over een informatiebijeenkomst met alle organisaties en cliëntvertegenwoordigers in de vijf samen te voegen gemeenten om hen te informeren over de nieuwe wet die er aankomt. Zij zijn tevreden over hoe de bijeenkomst is verlopen, maar hebben behoorlijke weerstand bij instellingen en cliëntvertegenwoordigers ervaren.

25 mei 2005. Ik lees met grote nieuwsgierigheid de stukken, die ik heb meegekregen. Het verslag over de informatiebijeenkomst spreekt boekdelen. Hoewel de meeste wethouders en ambtenaren van Nederlandse gemeenten op dat moment nog niet weten hoe de Wmo er precies uit komt te zien en wat de praktische consequenties van de wet zullen zijn, hebben ze in deze organisatie als vanzelfsprekend besloten om hun 'regisseursrol' op te pakken en de organisaties, die zorg, welzijn en wonen leveren aan hun burgers, te informeren. De ambtenaren presenteren een 'participatieladder' aan de instellingen en cliëntvertegenwoordigers. Daarin is aangegeven tot hoever zij mogen 'participeren' bij de invoering van de Wmo. De bijeenkomst lijkt goed voorbereid door de ambtenaren. Maar de insteek die de ambtenaren hebben gekozen, komt op mij over alsof de wereld omgekeerd wordt.

26 mei 2005. Naar aanleiding van het verslag van de informatiebijeenkomst vraag ik verder. Ik draai, om onderliggende veronderstellingen scherper te krijgen, de wereld om: *"Hebben jullie aan de burgers en instellingen gevraagd tot waar op de participatieladder jullie als gemeente mee mogen doen bij het ontwikkelingsproces van instellingen en burgers in het kader van de Wmo?"* Deze vraag hebben zij tijdens de bijeenkomst niet gesteld. Ze hebben hun handen vol gehad aan de kritische noten en de weerstand die er uit de subgroepen naar voren kwam. *"De wethouder heeft daar gelukkig goed op ingespeeld"*, vertelt de ambtenaar. *"De aanwezigen vuurden hun kritische vragen af, de wethouder geeft naar beste weten antwoord en beloofde beterschap"*. Ik bedenk me dat de wethouder daarmee onbedoeld de verantwoordelijkheid voor het welslagen van de invoering van de Wmo behoorlijk naar zichzelf heeft toegetrokken.

Ik vraag sectorhoofd en ambtenaar hoe zij de verantwoordelijkheid bij de burgers en instellingen willen gaan neerleggen. De Wmo gaat immers over het op eigen kracht initiatief nemen in de gemeenschap waar je onderdeel van uit maakt, over 'meedoen'. De Wmo is in dat opzicht veel meer dan een wet, het beoogt burgers in een samenleving meer aandacht te laten hebben voor het ondersteunen van elkaar.

1 juni 2005. Het verslag van de informatiebijeenkomst blijkt een prima hulpmiddel te zijn om dieper op 'de' Wmo in te gaan. Vanuit de Wmo willen we dat burgers meer verantwoordelijkheden leren nemen. De overheid wordt dan meer het vangnet voor vraagstukken die burgers zelf niet kunnen oplossen. Daar hebben de mensen, die samen met mij de werkgroep Wmo vormen, nog niet over nagedacht. Ze zijn bezig geweest met het uitzoeken van een aantal praktische zaken die de Wmo met zich mee gaat brengen. In praktisch opzicht zal de Wmo immers alleen al veel vergen van gemeenten. Wat goed aanvoelt is dat het me langzaam maar zeker lukt, met de mensen die straks de Wmo moeten uitvoeren, van de Wmo een intrigerende vraag te maken: "Wat is Wmo eigenlijk?"

7 juni 2005. Nadat ik de werkgroep Wmo heb ontmoet, me heb ingelezen, een aantal gesprekken heb gevoerd, en met m'n schaduwadviseur heb overlegd, stel ik de nog te vormen gemeente voor om de methode voor invoering van de Wmo te laten voldoen aan dezelfde uitgangspunten als de Wet maatschappelijke ondersteuning zelf. Deze methode zal de verschillende partijen de gelegenheid geven om al tijdens de invoering te 'oefenen' in hun nieuwe rol. De burgers (inclusief cliëntvertegenwoordigers) als zelfredzame, eigen initiatieven nemende mensen; de instellingen voor zorg, wonen en welzijn als maatschappelijk ondernemer en adviseurs van de gemeente; de gemeente als regisseur en interventiekundige in de gemeenschap. Dit spreekt de sectorhoofden van de vijf gemeenten zeer aan. Zij willen graag dat zowel burgers als instellingen als gemeente zich verantwoordelijk voelen voor de invoering van de Wmo.